

INDEX CAPITVM

QVÆ PRIMO LIBRO CONTINENTUR.

Cap.	Pag.
1 De natura diuinitatis instrumento.	1
2 Hominis dignitas & praestantia.	8
3 Naturalissimum procreare sibi simile, eoque reuerenter vti debent homines tanquam diuino munere, Deiq; insituto.	11
4 De similitudine natorum cum progenitoribus. Et qua ratione, qua foetus iniduo, infanticonmunicentur multarumque rerum formas ex matris imaginatione concipiat	14
5 De absurdo praegnantium appetitu, atq; insatiabili rerum desiderio, quibus si contingat frustrari, periclitantur.	23
6 Semen conferre mulierem, totiusq; operis esse consortem.	26
7 Vnde species sexusq; animalis, hoc est, vtri acceptam ferre conueniat, virone an mulieri masculi vel foemella procreationem.	30
8 De prodigiosis monstruosisque partibus: Obiter quid designet Prouerbum, QVARTA LVNA NATI alia ratione: quam in libello nuper à me edito tractatum.	33
9 Qua ratione malculum, qua foeminam procreare possit, quicquid rei sit auidus: obiter ex qua causa Hermaphroditi, hoc est, vtriusque sexus homines generentur.	39
10 An excremento menstruo foetus alatur, & an adolescentula concipere, possint, prius quam menses proflexerint,	45
11 Animam non à parentibus profeminari, sed infundi diuinitus, omnisq; interitus ac corruptelae esse expertem: tum quoto gestationis die inducatur,	50

I N D E X

12. Anima tametsi sit incorporea nec ex concretione materiae, aut elementis constet: affectibus tamē exposita est, suasq; sentit perturbationes, pathemata quæ in corpus redundant. 57
13. Animas hominum nō omni ex parte esse æquales; nec pari conditione ac dignitate, sed aliam alia præstantiorem. 67
14. De Anima immortalitate, atque indubitata certa que corporis humani resurrectione: tum qua ratione ac modo id perfici contingat. Denique quanta ex tanto munere mentis erectio in Deum, quantaque morituro fiducia consequenda salutis. 57
15. An prodigiosis, monstrosiq; partibus atq; abortivis anima rationalis indita, sintq; resurrectionis futuri participes: obiter qua ex causa excitentur. 91
16. Humores atq; alimenta corporis habitum, mentisq; statum manifesto, immutare: atque hinc affectuum origo, ac conscientie stimuli emergunt: obiter quid Melancholia efficiat, & qua quisq; ratione illi mederi queat. 94
17. Herbas mutationibus obnoxias, tum viribus formaque destitui, nisi novos subinde cultus adhibeas. 107
18. Quam varia sit ac multiplex soli, terræq; natura & conditio. 124
19. Lunæ radius augetur nō maturefcit hortus. 127.
20. Stercoratio quare Heliodo improbata, ibid.
21. Qua ratione Curculio, aliaque bestiola infestæ frugibus abigi necatq; possint. 118
22. Lumbricorum vermiumque qui humanis corporibus innascuntur sagacitas, & quid possentat per os nareque erepere. 130

CAPITVM.

QVÆ SECUNDO LIBRO
continentur.

- Cap. I. Humores, non malos Genios, morbos inducere. Spiritus tamen aereos se iis, vt tempestatibus immiscere, ac faces subdere. Pag. 133
2. Melancholicos, maniacos phreneticos. quiq; ex alia causa furore perciti sunt, nonnunquam linguam alienam personare. quam non didicerunt, nec tamen esse Daemoniacos. 140
3. De Epilepsia, quam tum veteres, tum recentes plebei in certos Diuos referunt, violentia ac sauitia: qua denique ratione expugnari possit. Obiter comitiali morbo, lethargo, apoplexia oppressos non statim sepulcro inferendos. 49
4. Qui fiat, vt morbi longi sint diuturni, nec facile medicamentis cedant. Vndeq; indurata, atque intermissio. Quæ scire omnium interest; ne quis facile morbo tentetur, aut vt illum cito excutiat. 10
5. De iis qui subduci lecto, somnoq; oppressi ambulat ac perreptant culmina, adiuinq; tabulata, multaq; perficiunt dormitantes, quæ vigilantibus accessu adituque sunt difficilima, quæque summa cura perficere prestareque nequeant. 14
6. Ex his qui submersi sunt, virorum cadauera supina: foeminarum vero prona fluitare, exemtoque pulmone non emergere. 158
7. Submersorum corpora, vbi emergunt atque in conspectum producuntur, tum eorum, qui interemti confossi que sunt, presentibus amicis, aut eo qui interitus causa illis exstitit, è naribus, aliaque corporis parte sanguinem profunderet. 160

I N D E X

- 8 De infantium recens natorum galeis, seu tenui mollique membrana, qua facies tanquam larua, aut peronato tegmine obducta ad primum lucis intuitum se spectandam exhibet, *Helm* vulgo vocant. 162
- 9 Cur apud Belgas in fabis versari dicantur, vacillantis parumque firmi cerebri vulgo, *In de boeren*. 155
- 10 Non qui ais grauis ac teter odor homini noxius. Sunt eaim inter hos qui contagia discutiant, morbisq; putridis obsistant. Obiter vnde manauit prouerbium. Cornua mihi eoque loco adur, vulgo, *Man brandt daer hooren*. 167
- 11 Digni sinistra manus, qui minime proximus est praesentia, qui postremo omnium morbo articulat, aut chiragra infestatur, & si quando affici contingat, non multo post mors imminet. Obiter quare praeter ceteris auro deuinciri mereatur. 186
- 12 Quaedam ignem non concipiunt flammisq; inuicta sunt, & qua ratione efficiant. 107
- 13 Calor natiuus hominis fouetur, augeturque animalculorum, praecipue autem infantium calore: si patii corporis inualida applicentur. Non enim hoc fomentum concoctionem solum adiuuat, sed dolores quosque articulares sedat. Inter catellos autem, quid id praesent efficiat. 127
- 14 Cur morbus Gallicus nunc quam olim mitior, minusque sauiat, & in quos morbos degeneret. 147
- 15 Qua ratione moribundi etiam constante adhuc mente raucum murmur edant; ac sonitum reciprocantem, quem Belgae populari voce *Den Roes* vocant. 175
- 16 Mortem hominis, rerumque existentium interitum

CAPITV M.

itum esse contra naturam parumque apposite
naturalem dici. Sic tamen obfirmandum est ani-
mus, ut motus non sit formidanda, licet non una
ratione omnes illam exhorrescant. 176

17 Ebrietatis ac remulentiæ incommoda, & quæ
illi obstant ac medeantur. 178

18 Intemperantia potus, quam cibo nocentior. 181

19 Alia vi ac ratione vinum inebriat, aliterque ho-
mines afficit quam Siccera, Zythus nobisq; vo-
cata Cereuisia. 173

20 Proceri crassiq; corpore homines aliquando
mius vitales, quam graciles: minusq; animose
morbis oblectari. Exigua autem statuta ho-
munciones plerunq; vini capactores, quæ obesi
ac ferius remulentiæ tentari 214

21 Qui mane ientaculum sumunt, si id moderate
fiat, in prandio liberalius edunt, minusq; vino
etiam si largius bibant, offenduntur. Obiter an
multus panis esus sit salubris. 186

22 Nux myristica seu muscata, & corallus lapis à
viro gestata meliorescunt, deteriora vero effi-
ciuntur à femina. 189

23 Magna ex parte steriles esse, & infœcundas, qui-
bus semen sponte profluit, seseque polluant, &
qua ratione id fiat. 291

24 In morbis excrefcere corpora, atque in longi-
tudinem produci, licet minus edant: in latitu-
dinem vero diminui. 195

25 An ieiunis an prandis venam incidere expediat,
& an consultum sit statim ab incisa vena somno
se dedere. 197

26 Physiognomonía, hoc est, natura morumq; in-
spiciendorum ratio, qua ex notis signisq; cor-
poris, animorum motum ac propensionem

I N D E X

- elcimus ac diiudicamus nō improbanda: Cæ-
 terum quid ex hac potissime obseruare conue-
 niat Scripturæ testimoniis comprobatur 199
27. An aperto hiantiq; or. dormire, an clauso, co-
 hibitisq; labris salubrius. 202
28. Imprecationes parentum, quibus ex se genitos
 execrantur ac maledictis incessunt aliquando
 in euentum effectumque rapi. Bonas quoque
 ominationes, quibus illis felicia ac salutaria
 quæque exoptant, ad larum exitum esse adiu-
 mento, atque ex progenitorum voto omnia
 consequi. 204
29. Qui fiat, vt iuxta vulgare prouerbium, Nemo
 propemodum ex morbo, aut longa peregrina-
 tione melior euadat, vitamq; emendatiorem
 assumat. 205
30. Lapides seu gemmæ terra marique eruta, vel
 animantium corporibus exenta, qua vi ac
 facultate polleant, quæ ratione aliquid effi-
 ciant. 210
31. De Somniorum euentibus, & quatenus obser-
 uanda, iis quæ adhibenda fides. 213
32. De anno *κλιμακτηριῶν*, hoc est, Scalari &
 gradario septimo & nono, quibus annis cor-
 pora hominum manifestam mutationem su-
 stinent, senum porissime tertio & sexagesimo.
 Similiter de dierum Criticorum ratione, hoc
 est iudicis morborum, quibus Medici indubi-
 tanter salutem vel mortem ægrotis denun-
 tiant. 216
33. Qua ratione speculum obiecta referat: & quid
 studiosis; quique continenti intuitu oculos
 fatigant, nitidus speculi lauor commodi præ-
 stet: tum ratione hebescentem visum restau-
 ret. 210

C A P I T V M.

- 34 Quæ vi & facultate polleat Aqua vitæ seu vinū
ardens & causticum, vulgo *brandevyn* & quib.
id tuto exhiberi possit. Obiter admirandū ali-
quot factitii huius liquoris effectus 222
- 35 Argenti viui prodigiola vis & natura, quod Bel-
gæ a nobilitate *Quæsthor* vocant. 225
- 36 Quæ ratione in salis inopia carnes aliaq; edu-
lia a putredine conservari possint: Obiter salis
acetique mirifica 228
- 37 Pallidæ mulieres rubicundis, macilenta obe-
sis magis salaces, magisque viri desiderio pru-
riant. 231
- 38 An assuenter atque auide, an sensim ac parcius
nonnullisq; intervallis vigente siti, vel in mens-
se accubitu bibendum sit 232
- 39 Quæcunq; propere ac festinanter maturescunt
vel iustam longitudinem assequuntur, celerius
intercidunt, nec diutinam ætatem perferunt:
quod infantes ac stirpium aliquot genera cõ-
monstrant 235
- 40 Alimenta aliquando vitari, ac veneni aliquid
contrahere ex bestiolarum infessu incubitq;
Denique humanis corporibus ex diffusis in illa
fordibus simile quiddam innasci, nempe mu-
res, forices, glires, ranas, rubetas, eiusq; rei ex-
emplum. 237
- 41 Solis Lunaq; vis & naturæ in constituendis ex-
citantisq; tempestatibus Quid denique auræ
aerisq; mutatio in corporibus, animisq; homi-
num ac spiritibus efficiat. Obiter vnde Oceani
fluxus reflexusq; ac reciprocatio, quæ diei na-
turalis spatio bis conficitur 240
- 42 De Lactuca natura ac viribus & quibus illa vel
prosit, vel officiat. 248
- 43 De Hippolapatho herba, vulgo Patientia. 349
- 44 De Saliæ hominis effectu. ibid:

I N D E X.

- 45 De usu Tartis de colostro ac cremore, illud *Bel-*
z Blesf. hunc *Rom* indigetant, tum qua hæc
 et quæ in stomacho prohibeant. 251
- 46 Podagrici cur salaces, atq. in Venere proni, &
 quotquot in dorsum decumbunt, duroq. cubili
 incurruntur. 252
- 47 An exanthemata ac pueriles varioli, qua vulgo
Marsel n. dicuntur, vino rubro exigi expugnari-
 que possint: Deniq. lacte bubulo qua à mulier-
 culis exhiberi solent, cum hutulinodi pustula
 efflorescant. 253
- 48 Tonitru ac fulmine vitari vinum, eumque li-
 quore, qua Belgis *Cereuisia* dicitur: & quibus
 id prohibeatur, eorūq. vites inflaurentur. 254
- 49 Tempestatis, ex marina aqua contracta p. sagia,
 tum quid portendant hyberna tonitrua. 257
- 50 Pueros reb. pulcris affici ac rugosas deformes-
 que anus exhorrescere. quocirca cum annosis
 fœminis in eodem lecto nō collocandos, mul-
 to minus, si pedibus ex adheriso illis sint consti-
 tuti. ibid.
- 51 Qui fiat, vt tenella ætas, prægnantes, sacrifici-
 quique solitariam vitam agunt, ac sedentarii
 sunt, primo omnium morbis popularibus ac
 peste corriplantur. 258
- 52 Variæ naturæ documenta, rerumq. diuersarum
 non incencinna congeries. Quæ cum grata
 breuitate tractare institui, vno velut fascæ com-
 plecti visum est. 260

QVÆ LIBRO TERTIO
 continentur.

Cap. 1. Qua ratione filii parentum probri atq. igno-
 miniam perferre cogantur, illisq. pgenitorum
 scelera atque iniquitates imputentur, adeo vt
 horum

C A P I T V M.

horum causa, vel fama, vel rerum fortuitis-
rum incertura patientur aut aliquis in corpore
animoque damna ac detrimenta concipiant.
Pag. 271.

- 2 Quare conulescentib. ac morbo defunctis pri-
mum omnium genitalia turgescant, quaq; il-
lius natura iustia suat, nempe concumbendi
desiderium perficere tentent; ac hac de re salu-
bre consilium atq; admonitio 277
- 3 De Aura atque aeris effecta. tum statuum ven-
torumque nominibus, natura, ac viribus in ex-
citandis morbis, ac promouendis humoribus,
qui agitati menti damna nonnullamquam infe-
runt. 280
- 4 De pyxide nautica, vulgo *Compass*, quam Plautus
Verforiam vocat, cuius obtutu atq; obseruatio
ne naucleris velificatio pericitur 297
- 5 Quid canes agat in rabiem, & quo potissimum
anni tempore, & qua ratione is morderi possit.
301
- 6 De auti natura ac viribus, & quo effecta polleat,
si quando in sanitatis vsu ac tutelam corpori
humano adhibetur. 307
- 7 De Grandine porcorum, aliisq; huius animantis
morbis ac vitis, qua vulgari lepra seu Lazari-
smo affinia sunt, vulgo ab insalubri ac morbido
corporis habitu *Vngans* appellatur. Et qua ratio-
ne, hac contagio expugnari possit. 311
- 8 Cur Belgæ, vbi nox moleste, ac ramulose, pa-
rumq; ex animi sententia transacta sit, queri-
tentur Ioannis Baptista nocte sibi obrigisse. 316
- 9 De salis conficiendi ratione singulari atq; inau-
dita, eiusq; natura, effecta, viribus, vsu & diffe-
rentiis: Obiter herbarum aliquot maritimarū,
qua saluginoso succo imbuta sunt & ex qui-
bus sal elicitur, consideratio. 359

I N D E X
QVÆ LIBRO QVARTO
CONTINENTUR

- Cap. 1. De vi effectuque Luna cuius motu impellit Oceanus, & quid moribundis ac morbo deploratis obuenire soleat; ubi cum morte luctantur, atq; e vita migrare incipiunt ex accessu recessuq; Oceani ac Luna decursu, cuius vires efficacius, quam ceteri, percipiunt atq; experientur maritimi. Pag. 331.
- 2 De Zelandiæ insulis, ac gentis huius natura, conditione, moribus, origine: & quantum commoditatis atq; emolumenti huius regionis fundus; ac soli ubertas exteris adferat compendiosa ac dilucida descriptio, in qua obiter testificatur rerum gestarum memoria, multa que naturales causa explicantur. 336
- 3 Qui sit vi senes ac prouectioris ætatis homines cum minus robustos tum tetricos plerumq; liberos progenerent, vultuq; tristi atq; inamæno, & qui rarius exhilarescant: 360
- 4 Qui fiat ut Laurus quam nonnulli Zelandiæ denegaram adferunt, nulli quæ huic regioni, speciosior existat, & qua ratione effeceris, ut contra gelu atq; hyberni frigoris iniuriam intacta subsistat nec emoriatur. 361
- 5 De corpore neutro, hoc est, quod nec sanum, nec ægrotum statui possit, sed vacillanti dubiaq; valetudine existat, atque inter vtrumque fluctuet. 363
- 6 De videndi ratione atque oculorum acie, & cur nonnulli remotissima quaque acute cernant, cum ad proxima excutiant atque hallucinentur. alii propius admodum exacte videant etiam minutissima, longius vero sita: etiam eminentes moles ægre percipiunt. Et cur oculus dexter magna magna

C A P I T V M.

magna ex parte sinistro obtusior, minusq. lucidus: Obiter de coloribus oculorum ac plerisq. aliis, quæ animi argumenta proferunt: obiter hebescenti visui remedia. 370

7 Ratio cur nonnulli mutilis truncisq. ac decurtatis membris nascantur, alii geminis quæq. redundât, ac superuacanea sunt, nec ulli vsui inferunt. 380

8 An industria, vulgo camisia, tegumenta lintea febricitantibus mutanda. Et an statim à morbo conualescentibus barbam radere, aut capillos adimere expediat; tum quibus in motibus pedes ablucere consultum sit. 382

9 Quod mira naturæ vi, atque incredibili efficacia singulæ herba singulis propriisque membris ac corporis partibus auxiliatur, atque aliæ in alias, vires suas peculiari effectu proferant. 389

10 Sexum inesse stirpibus, atq. alias aliis affici 394

11 Murena, quas Belgæ *Pucken* vocant, in fumario exsiccata, radæ atque ac dentis facis vicem vsuque præbent si accendantur. 399

12 De ouo à gallo edito, & qua ætate atq. annorum decursu id proferat: deniq. quid ex eo progeneretur, tum de lapide & ætate gemma. 401

13 De mulierû natura, conditione, moribus: & cur is sexus ubi incanduit, acriores quam vir, iras concipiat, ac rixetur enormius, multique aliis affectibus impotētius succumbat: obiter quem sentum habeat illud sapientis Hebræi, Melior est iniquitas viri, quàm mulier benefaciens. 403

14 Cur ouam duobus extremis verticibus quibus oblonga atq. angustiore sui parte (vt polus Arcticus & Antarcticus) lubnixum falcitur, digitis aut complicatis palmis comminui frangi q. nequeat, quamlibet premas: & cur aceto acri maceratum in tractabilem teneramq; membranam mollescat, denique id ipsum aquæ vitæ, hoc est, vino ardenti immersum

I N D E X

non secus quam ferrum ab aqua forti consumatur
407

15 Luna mira naturæ vi singulis mensibus, secus quam alia astra, singulas corporis partes, sanas latenter & tacite, valetudinarias manifeste nec citra doloris sensum perrepat, illisq; modo duobus, modo tribus diebus inhaeret: obiter an in ea parte cui sidus incumbit, tuto vena incidi possit 419

16 Consilium quo iuuenibus gratificari soleo vt mature pubescant, venustaq; lanugine mentum decoretur Obiter graminum fraticumq; cum crinibus ac capillis non insecita comparatio 423

17 Quatenus aut qua ratione medicina conseruatur in peste atq; aeris contagione adhiberi debeat, tum qua hæc vi effectusq; polleant 425

18 Cui rei assignanda tanta in numerosissima hominum multitudine, forma dissimilitudo, ac tam multiformis diuersaq; in facie, vultu, oculis, species, ita vt nonnunquam ne vterini quidem partus conformes sint, ac sibi assimilentur. 427

19 Multa animantium, pisciū, alitum, insectorum genera absq; semine progenerari, vt etiam herbas, multaq; animalia atq; auiculas insolita ratione, ac modo absq; mutua masculi opera concipere 430

20 Manus vel alia corporis partes frigore geluque aut pruinis obstupescentes, ac rigida vt resoluantur, ac calore rursus imbutæ reuiuiscant 433

21 Vnde exoriantur atq; emergant in homine conscientia stimuli; & an vt affectus & animi perturbationes humoribus adscribendi, an in animo mentequæ ac voluntate consistant 436

22 Ad quorum mensum hominis gestatio in vtero producat, partusq; tempestiuus censeri debeat. Obiter de corporis humani formatione, quo ve dierum aut mensum numero foetus absoluetur, ac vitalis existat. In qua narratione omnia tractantur ac cura.

C A P I T V M.

curatius, quod hinc acerbæ contentiones exoriantur, non solum in legitimo congressu, sed alia quavis gentili solutaq; Venere 444

23 De hominis procreatione utilis & iucunda narratio, in qua illustratur altera argumenti pars 450

24 Quoto ætatis anno puellis pubescentibus concubitus desiderium excitetur, & conceptui efficiantur idoneæ. Rursus quando prouectioribus fœcunditas desinat; ac desinentibus menstruis uteris sterilecat. In qua narratione virilis quoq; naturæ conditio excutitur 461

25 Qui potissimum alii ab aliis morborum contagia concipiant, & qua ratione efficiatur vt infantes conualecant, exhibitis nutrici medicamentis 465

26 De pelle seu pulmoso tegmine vulturis, quod mira vi pollet in corroborando ventriculo, atq; excitanda cibi auiditate paulo efficacius, quam zinziber, cuius natura quoq; hic exprimitur, non cuius obseruata 463